

**Programy a projekty
úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike
za rok 2022**

a ďalšie roky

Odpočet RÚVZ so sídlom v Leviciach za rok 2022

1 ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)

Cieľom tejto úlohy je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom zlepšenia stavu environmentálnych determinantov zdravia, redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, kontaminovanými územiami, nebezpečnými chemickými látkami, UV žiarením a zmenou klímy.

Oddelenie HŽPaZ v rámci svojej činnosti sleduje niektoré zložky životného prostredia, ktoré môžu súvisieť so zlepšením zdravotného stavu obyvateľov okresu Levice. V roku 2022 bolo v oblasti zásobovania obyvateľov pitnou vodou vykonaných v rámci štátneho zdravotného dozoru (ďalej len ŠZD) 13 hygienických kontrol a bol zabezpečený odber 89 vzoriek pitnej vody. Monitorovanie kvality vôd na kúpanie je zabezpečené oddelením HŽPaZ ako aj prevádzkovateľmi jednotlivých lokalít v celoročných aj v sezónnych zariadeniach. V rámci ŠZD bolo v roku 2022 odobratých zamestnancami oddelenia HŽPaZ 44 vzoriek vôd na kúpanie z kúpacích lokalít a bolo vykonaných 34 hygienických kontrol, pričom neboli zistené žiadne závažné nedostatky. Pre kúpaciu sezónu 2022 boli uvedené do prevádzky Rekreačné zariadenie Margita – Ilona a Wellness Santovka, prírodná lokalita vodná nádrž Lipovina v Bátovciach nemá prevádzkovateľa a kúpanie je len na vlastné riziko obyvateľov.

Pri posudzovaní projektových dokumentácií sa venuje zvýšená pozornosť dodržiavaniu požiadaviek na vnútorné prostredie budov určených na dlhodobý pobyt ľudí, pri umiestňovaní športovísk a hracích plôch pre deti sú vyžadované zariadenia, ktoré zabezpečia prevenciu nehôd a úrazov detí. Na prevenciu ochrany zdravia detí bolo v roku 2022 odobratých oddelením HDM 6 vzoriek piesku z pieskovísk v okrese Levice.

Oddelením HŽPaZ bolo počas tohto obdobia vykonaných 318 kontrol zameraných na ochranu zdravia nefajčiarov.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

RÚVZ so sídlom v Leviciach samostatne nevykonáva.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

RÚVZ so sídlom v Leviciach nevykonáva.

1.4 MAPOVANIE PRÍTOMNOSTI BAKTÉRIÍ RODU LEGIONELLA V ZARIADENIACH SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

RÚVZ so sídlom v Leviciach odobral vzorky pitnej vody, teplej vody a sterov na vyšetrenie prítomnosti Legionella v zariadení sociálnych služieb v okrese Levice v roku 2021, v roku 2022 nebol vzhľadom na vyhovujúce výsledky do projektu zapojený.

1.5 MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTOK A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH

RÚVZ so sídlom v Leviciach realizoval v roku 2020 odber vzoriek pitnej vody na vyšetrenie pesticídnych látok, v roku 2022 nebol do riešenia projektu zapojený.

2 ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ so sídlom v Leviciach vedie v zmysle § 6 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov register rizikových prác. Využíva na to štatisticko-informačný program ASTR_2011. K 31.12.2022 bolo v okrese Levice evidovaných 48 právnych subjektov, v ktorých sú vyhlásené rizikové práce (celkovo 2 906 zamestnancov z toho 672 žien). V porovnaní s predchádzajúcim rokom úplne ukončila činnosť 1 prevádzka píly drevnej hmoty (Píla Varga, Veľké Kozmálovce), v dvoch prípadoch došlo k preradeniu rizikových prác do 2. kategórie na základe posúdenia miery rizika (Marcel Kindric – drevovýroba, Levice a Kovopant – výroba kĺbových závesov a lisovaných výrobkov, Dolný Pial).

V roku 2022 pribudli dvaja noví zamestnávateľia, u ktorých zamestnanci vykonávajú rizikové práce - LEWEMA ŠVEC a SPOL s.r.o. s výrobou kovových konštrukcií a ich častí v priemyselnom parku Levice – Géňa a TATRAVAGÓNKA Tlmače, s.r.o. s výrobou vagónov a ich častí v Tlmačoch. Opätovne boli vyhlásené rizikové práce v spoločnosti FRAGICSLOV s.r.o., ktorá obnovila výrobu nábytku v Šahách.

V 13. prípadoch zamestnávateľia žiadali o zmenu v zaradení rizikových prác (zmena organizačnej štruktúry, nové merania na pracovisku, nové posúdenie zdravotných rizík, zaradenie do rizikových prác). Zamestnávateľ Záchranná zdravotná služba Bratislava mal na dvoch pracoviskách krátkodobo vyhlásené rizikové práce biologický faktor, ktoré boli zrušené. Napriek nepatrnému poklesu zamestnávateľov u ktorých sa vykonávajú rizikové práce došlo v roku 2022 celkovo k navýšeniu celkového počtu zamestnancov (o 171 zamestnancov a z toho o 5 žien) vykonávajúcich rizikové práce a to z dôvodu začatia prevádzky 2 nových zamestnávateľov uvedených vyššie.

Vo všeobecnosti majú zamestnávateľia snahu, aby zamestnanci boli čo v najmenšej miere exponovaní faktormi pracovného prostredia, a preto uskutočňujú technické a organizačné opatrenia a postupne modernizujú technológiu a strojné vybavenie.

Dlhodobo je najviac rizikových prác v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Leviciach evidovaných v oblasti dodávok elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu (Atómové

elektrárne Mochovce), ďalej nasleduje výroba potravín (Cloetta Slovakia s.r.o., VDP a.s.), výroba textilu a výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení.

Dominantným rizikovým faktorom v pracovnom prostredí je dlhodobý hluk (2190 pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce). Ďalej nasledujú faktory pracovného prostredia ionizujúce žiarenie (572 pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce), záťaž teplom a chladom (449 zamestnancov), chemické látky a zmesi.

Rizikové práce 4. kategórie sú vykonávané v najväčšej miere v oblasti výroby potravín (68 zamestnancov) a dodávok vody (54 zamestnancov) ale aj výroby textilu (48 zamestnancov), ktorí sú vystavení chemickému faktoru, hluku a vibráciám.

Čo sa týka situácie pri určovaní rizikových prác u samostatne zárobkovo činných osôb a samostatne hospodáriacich roľníkov, tí nepodávali žiadosti/návrhy na vyhlásenie rizikovej práce. Vo väčšine prípadov nemajú vykonané posúdenie zdravotných rizík z pracovného prostredia a ani si nezabezpečujú vykonanie lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci.

Pre faktory pracovného prostredia psychická pracovná záťaž a ionizujúce žiarenie v zdravotníckych zariadeniach neboli určené žiadne nové rizikové práce.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

Ochrana zamestnancov, ktorí pri výkone svojej pracovnej činnosti prichádzajú do kontaktu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami bola v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom Leviciach zabezpečená v zmysle požiadaviek nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov. Z výsledkov výkonu štátneho zdravotného dozoru vyplynulo, že zamestnanci exponovaní chemickému faktoru (veľmi toxické látky a zmesi) boli oboznamovaní s kartami bezpečnostných údajov látok a zmesí, s ktorými prichádzajú do kontaktu, preukázali sa platnými osvedčeniami na prácu s týmito látkami a aj dokladmi o absolvovaní vzdelávacieho akreditovaného kurzu v požadovanom rozsahu. Zamestnávateľia zabezpečovali pre zamestnancov pravidelne v ročných intervaloch bezpečnostné školenia a inštruktáže.

V roku 2022 bolo v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru vykonaných celkovo 17 kontrol so zameraním na chemické látky a zmesi klasifikované ako veľmi toxické, prípadne toxické, z toho 5 kontrol bolo vykonaných priamo pri odstraňovaní azbestu v teréne. Kontrolované boli prevádzky s rôznym iným zameraním napr. poskytovanie zdravotnej starostlivosti, poľnohospodárska a skladovacia činnosť, laboratórne stanovenia. Pri štátnom zdravotnom dozore bola kontrolovaná aj informovanosť zamestnancov formou kontrolných listov (27 ks).

V roku 2022 RÚVZ so sídlom Leviciach nevydal žiadne rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami na pracovisku.

Spoločnosti vykonávajúce dezinfekciu, dezinfekciu a deratizáciu pravidelne informovali RÚVZ so sídlom v Leviciach o tom, kedy, kde a s akým chemickým prípravkom budú vykonávať tieto práce. Doručených bolo 53 oznámení, čo potvrdilo už minuloročný klesajúci trend.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Ochrana zamestnancov, ktorí pri výkone svojej pracovnej činnosti prichádzajú do kontaktu s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami, bola v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Leviciach zabezpečená podľa legislatívnych požiadaviek nariadenia vlády SR

č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov, nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci.

V roku 2022 boli v okrese Levice vykonávané práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a látkami poškodzujúcimi reprodukciu napríklad v ambulancii klinickej onkológie Nemocnice Agel Levice, s.r.o. (podávanie a manipulácia s cystostatikami), v nemocnici HOSPITALE s.r.o. (chirurgické oddelenie-operačné sály, gynekologické oddelenie - zákrokovňa, verejná lekáreň a vyšetrovňa), v stavebno-montážnej firme Ing. Jozef Horniak - VIALLE, Levice (oprava miestnych komunikácií), Cloetta Slovakia s.r.o., Slovenské elektrárne, a.s., JAVYS a.s. (laboratórne stanovenia), Fibra spol. s r.o. (výroba drevených podsedákov).

RÚVZ so sídlom Leviciach v roku 2022 vydal jedno rozhodnutie na činnosti spojené so spracovaním, manipuláciou, skladovaním, prepravou a zneškodňovaním chemických karcinogénov a mutagénov.

Pri štátnom zdravotnom dozore bola monitorovaná informovanosť zamestnancov o účinkoch karcinogénnych a mutagénnych látok formou kontrolných listov (2 ks).

V roku 2022 RÚVZ so sídlom Leviciach vydal 77 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest, bolo doručených 55 oznámení o výkone činnosti odstraňovania azbestu a vykonal 5 štátnych zdravotných dozorov pri prácach s azbestom. Vo všeobecnosti možno skonštatovať, že posledné roky je zaznamenaný neustále stúpajúci trend podávania žiadostí o vydanie rozhodnutia na odstraňovanie azbestu a azbestových materiálov. Najčastejšie dochádzalo k odstraňovaniu azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo striech poľnohospodárskych budov a rodinných domov a v menšej miere azbestovo-cementových potrubí z bytových jadier, prípadne k odstraňovaniu azbestu ako starých environmentálnych záťaží.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Pracovníčky oddelenia PPL poskytovali v roku 2022 konzultácie najmä pred zahájením činnosti nových výrobných prevádzok fyzickým a právnickým osobám, pri zriaďovaní chránených pracovísk a dielní ako aj konzultácie počas výkonu štátneho zdravotného dozoru. V menšej miere sa zamestnávateľia dopytovali po tom, ako nastaviť protiepidemických opatrení na zamedzenie šírenia ochorenia COVID-19 na pracoviskách v prípade, že sa im vyskytol väčší počet zamestnancov pozitívnych na ochorenie.

Odborné poradenstvo a konzultácie sa týkali najmä:

- základných ustanovení legislatívnych úprav v oblasti ochrany zdravia pri práci a ich zavádzanie do praxe,
- zabezpečenia zdravotného dohľadu nad pracovným prostredím,
- vykonávania lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci,
- zriadenia chránených pracovísk a dielní,
- vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku,
- zabezpečenia zdravých pracovných podmienok (najmä chemický faktor, hluk, fyzická záťaž),
- ochrany zdravia zamestnancov pri expozícii faktorom práce a pracovného prostredia,
- používania účinných osobných ochranných pracovných prostriedkov,
- chorôb z povolania.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Oddelenie PPL v spolupráci s oddeleniami PZaVkJ a HDM pripravilo v súvislosti s kampaňou EU-OSHA - *Zdravé pracoviská* zameranou na prevenciu poškodení podporno-pohybovej sústavy u detí a dospelých informačný leták, ktorý bol elektronicky roz distribuovaný 76 základným a stredným školám v okrese Levice.

Leták (<file:///C:/Users/Admin/Downloads/zdrave%20pracoviska%202022%2011.pdf>) bol umiestnený na informačných paneloch RÚVZ so sídlom v Leviciach, Mestského kultúrneho strediska Levice a Polikliniky Levice, ďalej bol zverejnený aj na webovom sídle úradu a Mesta Levice. Na Gymnázium Andreja Vrábla v Leviciach boli prezentované aj s názornými ukázkami nesprávneho držania tela 3 prednášky pre 48 študentov. Cieľom bolo upriamiť pozornosť na fakt, že mladí ľudia prichádzajú na pracovisko s už existujúcimi poškodeniami podporno-pohybovej sústavy, ktoré môže výkon pracovných činností ešte zhoršiť. Aktuálne štatistiky ukazujú, že 30 % poškodení podporno-pohybovej sústavy sa vyskytuje u detí a mladých ľudí, ktorí ešte nevstúpili na trh práce a sú vo veku od 7 až 26,5 rokov.

RÚVZ so sídlom v Leviciach pravidelne a priebežne poskytuje zamestnávateľom a zamestnancom informácie zamerané na ochranu zdravia pri práci a predchádzanie vzniku chorôb z povolania a ochorení súvisiacich s výkonom pracovnej činnosti a zúčastňuje sa na spoločných dozorných aktivitách s Inšpektorátom práce Nitra.

V roku 2022 bola vykonaná spoločná kontrola s IP Nitra v prevádzke Waste Transport a.s. – prevádzka skládky odpadov pri Mochovciach a triedenia odpadov v Leviciach so zameraním na faktor fyzická záťaž (súčiniteľ vibrácie, teplota, prúdenie vzduchu). Kontrola oboma kontrolnými orgánmi bola zahájená spoločne. Nedostatky počas kontroly neboli zistené.

3 ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Úloha bola v roku 2022 riešená v dvoch etapách. V I. etape pracovníci RÚVZ so sídlom v Leviciach odobrali 2 vzorky hotových pokrmov a 2 vzorky pekárskeho výrobku. Vyšetrené vzorky vyhovovali požiadavkám platnej legislatívy na obsah soli. Vo vzťahu k odporúčanému podielu jedlej soli na obed boli namerané hodnoty obsahu soli v oboch hotových pokrmoch prekročené. V prepočte na percenta bola hodnota prekročená nad 100% .

V II. etape bude na základe laboratórnych výsledkov vypracovaná správa na Úrade verejného zdravotníctva SR.

3.2 MONITORING BEZPEČNOSTI PET FLIAŠ Z RECYKLOVANÝCH PLASTOV

RÚVZ so sídlom v Leviciach v roku 2022 nevykonával túto úlohu.

3.3 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU KLIENTOV V ZARIADENIACH SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

RÚVZ so sídlom v Leviciach v roku 2022 nevykonával túto úlohu.

3.4 MONITORING PRÍTOMNOSTI ALERGÉNOV V HOTOVÝCH POKRMOCH PRIPRAVOVANÝCH V ZARIADENIACH SPOLOČNÉHO STRAVOVANIA A V POTRAVINÁCH URČENÝCH PRE DOJČATÁ A MALÉ DETI

RÚVZ so sídlom v Leviciach v roku 2022 nevykonával túto úlohu.

7.4 REZIDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

Pracovníci RÚVZ so sídlom v Leviciach v roku 2022 odobrali 1 vzorku dojčenskej výživy k laboratórnemu vyšetreniu. Vyšetrená vzorka vyhovovala požiadavkám platnej legislatívy.

7.9 MONITORING VÝSKYTU VIBRIÍ S CIEĽOM OCHRANY VEREJNÉHO ZDRAVIA

Pracovníci RÚVZ so sídlom v Leviciach v roku 2022 odobrali 2 vzorky hotových pokrmov s obsahom rýb k laboratórnemu vyšetreniu na prítomnosť vibrio spp. Vyšetrené vzorky nepreukázali prítomnosť patogénnych vibrií.

7.17 MONITORING OBSAHU ŤAŽKÝCH KOVOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČATÁ A MALÉ DETI

V rámci plnenia tejto úlohy pracovníci RÚVZ so sídlom v Leviciach v roku 2022 odobrali 5 vzoriek potravín na výživu dojčiat a malých detí. Všetky vyšetrené vzorky vyhovovali požiadavkám platnej legislatívy.

4 ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

V rámci projektu boli sledované aktivity v rámci priority:

Podpora zdravšieho prostredia v školách

V roku 2022 bol výkon ŠZD zameraný na kontrolu predávaného sortimentu a dodacích listov u predajcov školských bufetov, zapojenie sa školských jedální do mliečneho školského programu a programu školské ovocie, dodržiavanie pitného režimu detí s odporúčaním presadzovania konzumu pitnej vody a nesladených nápojov, pestrosť stravy, dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky, počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach, realizáciu donášky stravy pre deti s osobitným stravovaním.

Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

V mesiaci jún sa pracovníčky oddelenia HDM zúčastnili pracovnej porady vedúcich zamestnancov školského stravovania organizovanej RÚŠS v Nitre v Mestskom kultúrnom stredisku v Leviciach s aktívnou účasťou na tému „Skúsenosti z výkonu štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach školského stravovania“.

Podpora pohybových aktivít

V rámci bežného ŠZD boli kontroly zamerané na monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl, vrátane vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržiavania požiadaviek príslušnej legislatívy, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení, využívanie iných športových plôch a zariadení na telovýchovu a šport v rámci výučby žiakov sledovanej školy, možnosti aktívneho odpočinku počas prestávok.

Monitoring antropometrických ukazovateľov vybraných vekových skupín detí školského veku

V roku 2022 sa pracovníčky oddelenia HDM podieľali na realizácii projektu WHO „COSI“ (Childhood Obesity Surveillance Initiative), ktorý je súčasťou NAPPO. Jeho cieľom je podpora zdravia a správneho vývoja detí na Slovensku. Vykonané bolo antropometrické meranie žiakov základných škôl vo veku od 7 do 8,99 rokov. Projekt bol realizovaný dotazníkovou metódou. „Dotazník pre meranie detí“ vyplnili pracovníčky RÚVZ počas merania detí v termíne 12.05.2022 – 20.05.2022, „Rodinný dotazník“ vyplnili rodičia a „Školský dotazník“ vyplnili riaditelia zúčastnených škôl. V okrese Levice boli do projektu zapojené 2 školy: ZŠ Pri Podlužianke 6, Levice (za mesto) a ZŠ Školská 11, Kalná nad Hronom (za vidiek). Celkom bolo do projektu zapojených 86 detí. V rámci projektu boli údaje z dotazníkov spracované v mesiaci júl až august do excelových predlôh podľa metodických pokynov a zaslané na ďalšie spracovanie ÚVZ SR.

4.2 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

V rámci projektu boli vo vybraných 3 ZŠ (ZŠsMŠ Šarovce 426; ZŠ Mierová 67, Želiezovce; ZŠ Andreja Kmeťa, Ul. M. R. Štefánika 34, Levice) zhodnotené jedálne lístky za obdobie jar, leto (mesačné jedálne lístky marec a máj) z hľadiska pestrosti jedálneho lístka výpočtom koeficientu pestrosti pripravovanej stravy a frekvencie podávania jednotlivých vybraných druhov potravín/pokrmov podľa bodového systému. Výsledky vyhodnotených jedálnych lístkov boli zaslané ÚVZ SR a školským jedálňam, ktorým boli následne zaslané aj odporúčania pre dosiahnutie nutrične vyváženého jedálneho lístka v zariadení.

4.3 ÚRAZY U DETÍ V SR

Gestor projektu NCZI v roku 2022 avizoval ÚVZ SR zmeny metodiky realizácie celého projektu a preto sa z uvedeného dôvodu aktivity distribúcie, zberu a spracovanie dotazníkov týkajúcich sa úrazov hospitalizovaných detí na Oddelení úrazovej chirurgie a ortopedie v Nemocnici AGEL Levice s.r.o. nerealizovali.

RÚVZ v Leviciach uvedenú úlohu nevykonával.

6 ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

Surveillance nákaz preventabilných očkovaním prebiehala po celý rok. Kontrola očkovania za obdobie od 1.9.2021 do 31.8.2022 bola vykonaná v priebehu mesiaca september vo všetkých

26 pediatrických ambulanciách okresu Levice. Výsledky kontroly očkovania boli spracované v osobitnej správe. Celková zaočkovanosť v okrese presiahla úroveň 96%.

V roku 2022 bolo zahájených 26 priestupkových konaní voči rodičom odmietajúcich povinné očkovanie svojich detí. V rámci priestupkových konaní bolo podľa § 55 ods. 1 zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov a podľa § 56 ods. 3 zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia za nepodrobenia sa povinnému očkovaníu vydaných 5 rozhodnutí v celkovej sume 200 eur (+ 80 eur trovy konania) a v 21 prípadoch bola uložená bloková pokuta v celkovej sume 870 eur. Okrem uvedeného počtu priestupkových konaní bolo 8 nahlásených odmietnutí povinného očkovania odstúpených na riešenie miestne príslušnému RÚVZ, v 8 prípadoch bola vec odložená z dôvodu uloženia pokuty rodičom v predchádzajúcich rokoch v súhrnnej výške 331 eur a v 3 prípadoch došlo k zániku zodpovednosti za priestupok.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH OCHORENÍ

V priebehu roku 2022 bolo v okrese Levice vykonaných 15 320 šetrení v ohniskách nákaz, v ktorých sa zabezpečovala edukácia a protiepidemické opatrenia. Bolo vydaných 15 odporúčaní na vykonanie troch odberov tampónu rekta u rodinných kontaktov osôb s hnačkovým ochorením vykonávajúcich epidemiologicky závažnú činnosť. Lekársky dohľad bol nariadený rozhodnutím 5x pri poranení zdravotníckeho pracovníka, 2x pri kontakte s vírusovou hepatítidou E, 1x pri kontakte s vírusovou hepatítidou A, 1x pri kontakte so šigelózou a 1x pri kontakte s Klebsiellou pneumoniae produkujúcou karbapenemázu.

Edukácia obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení sa vykonávala priebežne prostredníctvom infopanelov, webovej stránky a regionálnych novín MY Týždeň na Pohroní, kde boli publikované články na aktuálne témy.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

V informačnom systéme EPIS bolo v roku 2022 pracovníčkami oddelenia vykázaných 19 563 prípadov prenosných ochorení a nozokomiálnych nákaz a bolo spracovaných 20 epidémií, z toho sa v 14 prípadoch jednalo o epidémie spôsobené SARS CoV-2 v zdravotníckych zariadeniach a zariadeniach sociálnych služieb.

Analýza akútnych respiračných ochorení, chrípky a chrípke podobných ochorení sa vykonávala v týždenných intervaloch a podrobná analýza epidemiologickej situácie sa vykonávala v mesačných intervaloch.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

V roku 2022 bolo zo zdravotníckych zariadení v okrese hlásených a analyzovaných 465 prípadov nozokomiálnych nákaz. Pracovníčky oddelenia vykonali 107 štátnych zdravotných dozorov v ambulantných a lôžkových zdravotníckych zariadeniach, odobrali 610 vzoriek sterov z prostredia, rúk personálu a sterilných predmetov. V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v lôžkových zdravotníckych zariadení boli sledované výkony bariérovej ošetrovacej techniky, výkony dekontaminácie, vykonané kontroly zabezpečenia preventívnych opatrení pri výskyte nozokomiálnych nákaz ako aj dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Mimoriadne epidemiologické situácie boli hlásené podľa prílohy č. 1 vyhlášky MZ SR č.585/2008 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení. Akútne respiračné chorenie, chrípka a chrípke podobné ochorenia boli hlásené pravidelne v týždenných intervaloch cez IS EPIS. Pri výskyte epidémie, meningokokových, hemofilových, pneumokokových meningitíd a septikémií, akútnych chabých paréz, osýpok, rubeoly, parotitídy, akútnych vírusových hepatitíd, SARI a iných závažných ochorení infekčnej etiológie sú tieto ochorenia po šetrení v ohnisku nákazy okamžite hlásené cez IS EPIS v systéme rýchleho varovania. V systéme rýchleho varovania bola v roku 2022 nahlásená okrem epidémii spôsobených SARS CoV-2 v zdravotníckych zariadeniach a zariadeniach sociálnych služieb aj 1 epidémia spôsobená norovírusom v materskej škole a 1 prípad vírusovej hepatitídy E. Všeobecní lekári pre deti a dorast, všeobecní lekári pre dospelých a zdravotnícke zariadenia boli pravidelne informovaní o nových opatreniach a usmerneniach v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19, v súvislosti so závažnými cezhraničnými ohrozeniami zdravia ako aj s utečeneckou vlnou vojnových utečencov z Ukrajiny.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDVANIE VDPV

Environmentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetovaní odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa nariadenia hlavného hygienika Slovenskej republiky. Oddelenie epidemiológie sa podieľa na surveillance a odoberá odpadovú vodu v určených termínoch na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterálnych vírusov. V roku 2022 bolo odobratých a do NRC pre poliomyelitídu ÚVZ SR v Bratislave zaslaných 7 vzoriek odpadových vôd. Všetky vyšetrenia mali negatívny výsledok na detekciu poliovírusov, 1x bol zachytený vírus Cocksackie B4 vo vzorke z júna 2022 a 1x bol zachytený Echovírus 11 vo vzorke z novembra 2022. Výsledky z odpadových vôd potvrdzujú, že v populácii nášho regiónu sa divé kmene a ani vakcinálne kmene poliovírusov nevyskytujú.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Ambulancie na výkon prevencie HIV/AIDS sa nachádzajú na RÚVZ v sídlach krajov. RÚVZ v Leviciach vykonáva edukačné aktivity zamerané na mládež a zvyšovanie informovanosti verejnosti prostredníctvom infopanelov a webovej stránky. Na webovej stránke RÚVZ bola zverejnená ponuka prednášok zameraných na prevenciu HIV/AIDS pre základné a stredné školy. Prednášky zabezpečujú pracovníčky oddelenia podpory zdravia a výchovy k zdraviu. V roku 2022 bola prednáška s názvom „HIV a AIDS“ odprezentovaná 3x, v 1 základnej škole a 2 stredných školách.

6.8 PORADŇA OČKOVANIA

Dňom 1.1.2012 zahájila na oddelení epidemiológie činnosť Poradňa v očkovaní. V rámci poradne, sa uskutočňujú individuálne konzultácie z oblasti povinného pravidelného očkovania osôb. V roku 2022 záujem o osobnú konzultáciu neprejavil nikto. Vedúca oddelenia poskytla telefonické konzultácie 44x rodičom a očkujúcim lekárom ohľadom výkonu očkovania a na usmernenie postupov pri očkovaní. Najčastejšie dotazy sa týkali výkonu očkovania a hradenia

očkovacích látok, výkonu povinného pravidelného očkovania po prist'ahovaní sa z iného štátu, posunutia očkovacieho termínu z dôvodu dočasnej kontraindikácie, povinnosti očkovania zdravotníckych pracovníkov proti VH-B a VH-A, nepovinného očkovania a legislatívneho postupu v prípade odmietnutia očkovania.

6.9 OPTIMALIZÁCIA VEREJNEJ SPRÁVY V OBLASTI EPIDEMIOLOGIE

V rámci národného projektu Operačný program Efektívna verejná správa s názvom „Optimalizácia procesov verejného zdravotníctva“ pracovníčky oddelenia v roku 2022 absolvovali 2 zahraničné stáže (dištančne/prezenčne) - Brusel a Praha a 1 odborný workshop – „Odbor objektivizácie faktorov životných podmienok“.

9. PODPORA ZDRAVIA A VÝCHOVA K ZDRAVIU

9.1 ZDRAVOTNÉ UVEDOMENIE A SPRÁVANIE SA OBYVATEĽOV SR

Prieskum je zameraný na najzávažnejšie rizikové faktory spôsobu života a ich výskyt v populácii. Umožňuje porovnanie ukazovateľov, ktoré sa týkajú hodnotenia vlastného zdravia, názorov, postojov a návykov slovenskej populácie. Výber respondentov sa realizoval podľa vopred stanovených kritérií (veková štruktúra, pohlavie, bydlisko – mesto, vidiek). V rámci prieskumu bolo v okrese Levice v mesiacoch júl až september 2022 distribuovaných 104 dotazníkov. Údaje získané z dotazníkov boli vložené do predpísaného formátu, ktorý bol zaslaný ÚVZ SR k štatistickému vyhodnoteniu.

9.2 PRIESKUM ZDRAVOTNEJ GRAMOTNOSTI

V roku 2022 RÚVZ so sídlom v Levice nevykonával žiadny prieskum zdravotnej gramotnosti.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025

Obezita je v súčasnosti jedným z hlavných rizikových faktorov civilizačných ochorení, ktoré významnou mierou ohrozujú verejné zdravie. Pri príležitosti Svetového dňa boja proti obezite bolo na základných a stredných školách v okrese Levice zrealizovaných 9 prednášok pre 215 žiakov a študentov. Zároveň na 3 propagačných paneloch a webovom sídle RÚVZ so sídlom v Leviciach bol zverejnený zdravotno-výchovný materiál na danú tému.

V rámci zdravotno-výchovnej akcie pre zamestnancov Psychiatrickej nemocnice Hronovce (9.8.2022) organizovanej Všeobecnou zdravotnou poisťovňou bolo zrealizovaných 35 biochemických vyšetrení (glykémia a celkový cholesterol) a 35 meraní tlaku krvi. U všetkých vyšetrovaných sme zároveň stanovili BMI index a percento telesného tuku. V závislosti od výsledkov vyšetrení bolo poskytnuté odborné individuálne poradenstvo spojené s distribúciou zdravotno-výchovných materiálov.

9.3.1 Vyzvi srdce k pohybu- Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeljej populácie

Cieľom kampane je zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity. Kampaň je realizovaná 1x za 2 roky. Ďalší ročník prebehne v roku 2023.

9.4 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT

RÚVZ v Leviciach sa podieľal na podpore zdravia znevýhodnených komunít v súlade s metodickým usmernením v nadväznosti na schválený Akčný plán Stratégie rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030 na roky 2022-2024, tematická časť Zdravie.

Problematike znevýhodnených komunít bola venovaná pozornosť prostredníctvom edukačných zdravotno-výchovných prednášok v materských, základných a špeciálnych školách. Edukačná činnosť bola vykonávaná jednorazovo ako aj opakovane na nasledovné témy: Hygiena rúk, Pohyb a zdravá výživa, Stomatohygiena a Fajčenie. Celkovo bolo zrealizovaných 8 prednášok, v rámci ktorých bolo edukovaných 160 detí predškolského veku a žiakov základných škôl. V rámci Stomatohygieny boli deťom rozdane zubné pasty a edukačný materiál určený pre rodičov, ktorí sa danej akcie zúčastnili.

9.5 STRATÉGIA ROZVOJA PORADENSKÝCH CENTIER OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA V SR

Hlavnou úlohou poradenských centier poradní zdravia je aktívne vyhľadávanie rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení, ktoré úzko súvisia so životným štýlom jedinca. Prostredníctvom individuálneho určenia jeho skóre napomáhajú pozitívnym zmenám vedúcim k zlepšeniu zdravia populácie.

V roku 2022 bolo v rámci Testu zdravé srdce zrealizovaných 16 vyšetrení pre 13-tich klientov, z toho 5 prvovýšetrení. V závislosti od výsledkov vyšetrení bolo následne klientom poskytnuté individuálne odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu doplnené o ciele distribúciu zdravotno-výchovných materiálov.

9.6 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM NA ROKY 2021-2030

Cieľom úlohy je zvýšiť zdravotné uvedomenie a zdravotnú gramotnosť o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických účinkov škodlivého užívania alkoholu, ako aj redukovať negatívne dopady pitia alkoholu na rôzne cieľové skupiny, presadzovaním dôsledného dodržiavania regulačných opatrení zo strany štátu.

V prevencii závislostí sa zvýšená pozornosť venovala vybraným skupinám obyvateľstva, ktoré sú vystavené riziku poškodenia zdravia v dôsledku užívania návykových látok, prioritne deťom a mládeži. V rámci plnenia uvedeného programu v roku 2022 bolo zrealizovaných 6 prednášok na jednej strednej škole, celkovo edukovaných 98 študentov. Danej téme bola venovaná pozornosť aj na dvoch prednáškach na dvoch základných školách, kde bolo edukovaných celkovo 50 žiakov. V rámci Svetového dňa povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme (9.9.2022) pracovníčky oddelenia zvyšovali povedomie o tomto závažnom probléme prostredníctvom webovej stránky úradu ako aj inštalovaním dvoch informačných panelov.

9.7 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA PRE ROKY 2021-2030

Hlavným cieľom aktualizovaného Národného programu podpory zdravia je zlepšovať zdravotný stav obyvateľstva, ako aj úroveň životného štýlu. Program je zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti.

V dňoch 30.-31.5.2022 pracovníčky oddelenia v rámci Dňa otvorených dverí poradní zdravia zorganizovali zdravotno -výchovnú akciu pre širokú verejnosť vo vestibule Polikliniky Levice. V rámci akcie bolo zrealizovaných 53 vyšetrení smokerlyzerom. Dotazníkovou formou bol stanovený u vyšetrovaných stupeň závislosti a klientom bolo poskytnuté individuálne odborné poradenstvo. Zúčastnení klienti – fajčiari boli informovaní o možnosti navštíviť poradňu na odvykanie od fajčenia. Z oslovených prejavilo záujem o návštevu tejto poradne 15 ľudí. O vyšetrenie smokerlyzerom požiadali aj blízke osoby, ktoré sprevádzali fajčiarov (počet vyšetrených nefajčiarov 10), pričom u väčšiny z nich boli namerané hodnoty CO vyššie.

V rámci Svetového dňa bez tabaku pracovníčky oddelenia realizovali edukačné prednášky na 4 školách v okrese Levice. Prednášky na tému „Vplyv fajčenia na ľudský organizmus“ boli spojené s premietaním filmu, diskusiou, meraním CO smokerlyzerom a vyplňaním dotazníka na zistenie závislosti u študentov, ktorí udávali, že fajčia. Spolu bolo edukovaných 149 žiakov a študentov na ZŠ a SŠ.

OPZ a VkJ sumarizoval počet vykonaných kontrol dodržiavania zákona č.377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov za celý RÚVZ so sídlom v Leviciach. V roku 2022 bolo vykonaných celkovo 419 kontrol zameraných na ochranu nefajčiarov v prevádzkach.

Pri príležitosti Svetového dňa potravy boli realizované 4 prednášky na troch základných školách a jednej strednej škole okresu Levice. Celkovo bolo edukovaných 148 žiakov a študentov na ZŠ a SŠ.

Zvýšená pozornosť sa v rámci primárnej prevencie drogových závislostí venuje vybraným skupinám obyvateľstva, ktoré sú vystavené riziku poškodenia zdravia v dôsledku užívania návykových látok. Medzi mimoriadne zraniteľné skupiny patria deti a mládež. Z tohto dôvodu sme edukačnú činnosť v rámci 46. týždňa – Medzinárodný týždeň boja proti drogám zamerali na žiakov troch základných škôl a študentov jednej strednej školy. Počas 9-tich prednášok bolo celkovo edukovaných 170 žiakov a študentov.

Pri príležitosti najvýznamnejších svetových dní vyhlásených Svetovou zdravotníckou organizáciou pracovníčky OVkJ a PZ pozitívne vplývali na obyvateľstvo v zmysle zlepšenia životného štýlu aj prostredníctvom médií (WEB stránka úradu, WEB stránka mesta Levice, Televízia Levice, informačné panely, MsKS Levice). Príspevky na webovej stránke úradu ako aj inštalované panely v rámci nášho úradu a Polikliniky Levice významnou mierou prispeli k zvyšovaniu povedomia širokej verejnosti o zdravom životnom štýle a eliminácii rizikových faktorov najčastejších civilizačných ochorení.

Informácie pre médiá za RÚVZ so sídlom v Leviciach:

Prednášky: 93

Tlač: 12

Televízia: 2

Web RÚVZ Levice: 19